

מה מרוויחים כשמניחים תפילין חרוצות?

הרווח הראשון:

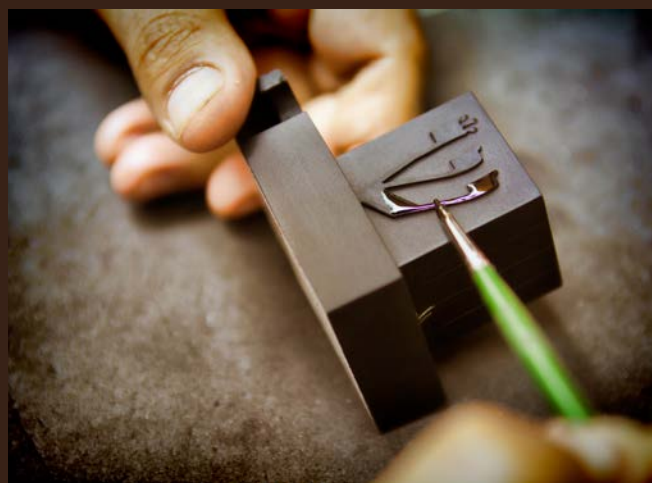
לדעת פוסקים רבים, כך היא צורת התפילין, שהחריץ יהיה ניכר בהפסק אוויר.

ורבים מהראשונים דעתם שצריך ליתן חוט בין הבתים כדי להבדיל ביניהם, דבר שבפשוטו פירושו ליצור הפסק אוויר בין הבתים, ומקיימים את דברי הרמב"ם והשו"ע "שיהיו ארבעה ראשים נראים לכל" כפשוטם.

”

ורוב התפילין היום שנקראים פרודות מדובקים באופן שאי אפשר להעביר חוט ביניהם ויש לחשוש שלא קיימו המצווה כהלכתה.”

הרווח השני: לצאת מחשש חריצים מזויפים

מהם חריצים מזויפים? כיום התפילין נעשות ע"י עור בהמה גסה ובעזרת מכונה הלוחצת את העור [press] מצמידים את ארבעת הבתים של ראש ועושים מהם כעין בית אחד, ולאחר הצביעה הבית של ראש נראה ממש כבית של יד וכדי לצאת ידי חובת דין החריץ חורצים בעובי של 0.6 מ"מ.

והנה לפעמים בהליך הייצור ארבעת הבתים יוצאים שונים בגודלם, או שאינם יוצאים ישרים כ"כ ואם יחרצו במקום הבדלת הבתים לא יראו ארבעת הבתים כ"כ סימטריים ויפיע ועל כן היו מעושי הבתים שעשו את החריצים שלא כנגד מקום הבדלת הבתים גדולי ישראל עוררו פולמוס בעניין, שאין מקיימים בזה דין חריץ ניכר והתפילין פסולות. נזכיר כמה מהם: מרנן הגריש"א, הגר"ש וואזנר, הגר"ח"פ שיינברג, הגר"י פישר, הגר"מ הלברשטאם, הגר"מ בראנדורסופר זצ"ל ועוד רבים...

מובן מאליו כאשר התפילין חרוצות (פרודות בהפסק אוויר ניכר) יוצאים מחשש של חריצים מזויפים כיוון שנראה לעין כל ארבעה בתים נפרדים ומחולקים זה מזה.

הרווח השלישי: לצאת מחשש דבק בין הבתים

הפוסקים דנו אם דבק נחשב חיבור אם לאו, בנושאים שונים בהלכה. ובנוגע לבתי התפילין אם נאמר שדבק הוי חיבור יש חשש פסול בתפילין דעל ידי הדבק שנתונים בין הבתים נחשבים כבית אחד ואנו ארבעה בתים בעינינו (ראה בבה"ל סימן ל"ב סעיף מ ד"ה חריץ. ובקס"ה אות ד. ועוד רבים אכמ"ל)

ובספר תשובות והנהגות להגר"מ שטרנבוך כותב בזה הלשון: "ורוב התפילין היום שנקראים פרודות מדובקים באופן שאי אפשר להעביר חוט ביניהם ויש לחשוש שלא קיימו המצווה כהלכתה. ומרגלא בפי אינשי שאין צריך להדר כל כך שבדור הקודם אפילו מגדולי ישראל שלא היה להם תפילין כאלו אבל האמת שבתפילין נאמר "ושמרת" וחובת שמירה היינו כפי האפשר עכשיו דווקא ולכן אני תמה מדוע למרות שיש מקפידים על כל מיני הידורים מ"מ בדיון זה רק יחידי סגולה נוהגין... ורובם די להם שרשום על הקופסאות פרודות אף שאין חוט עובר" עכת"ד ודי בזה.

דבר ברור הוא שבתפילין חרוצות אין מקום לחשש זה ורוכש התפילין יכול להיווכח בעצמו שלא נתנו דבק בין הבתים.

הרווח הרביעי: בתפילין חרוצות נראים ארבעת הבתים בצורה ברורה ע"י הפרדת הבתים זה מזה ואין כאן כל חשש של פגם ברבוע.

בזה בפרוש מנחת סולת שמבאר דברי התיקון תפילין שהעברת חוט מועילה כדי לעשות היכר חריץ אבל לא שיחתוך מגוף הבתים חריץ וע"י זה יהיה היכר חריץ, ובאופן זה בתפילין שמיצרים כיום יש פקפוק מדין הריבוע שנחסר מן הריבוע במקום החיתוך.

וסיים ועושים כן מדעת עצמם ואין איש שם על לב עכ"ד. לא באנו לערער על כשרות התפילין הנהוגים כיום אך מכל מקום מהיות טוב אל תהי רע. אכן בתפילין חרוצות נראים ארבעת הבתים בצורה ברורה ע"י הפרדת הבתים זה מזה ואין כאן כל חשש של פגם ברבוע.

(הרה"ג זאב שריבר בספר "למען פארך" של גאב"ד חניכי הישיבות הגר"מ גרוס והרה"ג יעקב ברוין אור לישראל מונסי)

” משמע שתפקיד החוט ליצור חלוקה בין הבתים על מנת ליצור רווח”

הרווח החמישי:

גיד העובר מלמעלה, "חוט ומשיחה" הגמרא מנחות ל"ד "ושווין שנותן חוט או משיחה בין כל בית ובית" וכן פסק הרמב"ם פ"ג. בהלכות תפילין ה"א. והטור בסימן ל"ב. סעיף נ"א. ויעביר חוט התפירה בין כל בית ובית. וזה לשונו מתוך דברי הראשונים (הרמב"ם בפ"א פסקי הרי"ד עמ צג-ד. ובסה"ת הלכות תפילין סימן ר"י) משמע שתפקיד החוט ליצור חלוקה בין הבתים על מנת שיהיה ניכר שהם ארבעה בתים.

ובאופן עשיית הגיד שעובר כיום בין הבתים ישנם כמה אופנים ויש שאינם נותנים גיד בין הבתים כלל ויש שנותנים ואינו נראה כלל ולא מתקיים עיקר ייעודו להכיר בין הבתים ויש שעושים נקבים בעור ויש בזה פקפוק מצד שפוגם את הריבוע.

בתפילין חרוצות מתקיים דין זה כפשוטו כשמעבירים את החוט בתוך חלל האוויר שבין הבתים וכמובן שאין צריך לעשות נקבים (מכוונות) והגיד מועבר ונראה בתוך החריצים ומבדיל בין הבתים.

”

דפוס של ראש מתוך שצריך לחלק
הבתים ולהיות רווח ביניהם וקבועין
על מושב אחד הוצרך המושב להיות
רחב והוי על אחד שלשה שבזרוע.”

(רש"י)

